

Ion ȘPAC 1930-2018

Valeria Matvei

Bibliograf, personalitate notorie în domeniul bibliografiei și bibliologiei.

A fost director al Bibliotecii Științifice Centrale a Academiei de Științe a Moldovei, cercetător și fondator al bibliografiei literare din Republica Moldova.

S-a născut la 11 martie 1930, într-o familie de țărani moldoveni din Camenca, pe malul stâng al Nistrului. Se stinge din viață la 5 mai 2018, la Chișinău.

În perioada interbelică (1936-1937), primele cunoștințe de carte și de alfabet latin, le-a asimilat de la frații și surorile mai mari și la școala primară din localitate, unde a învățat doar trei clase. După absolvirea școlii medii din Camenca (1950), a studiat la Universitatea de Stat, Facultatea de Istorie și Filologie (1950-1955).

După câțiva ani de activitate pedagogică la școlile medii din Criuleni și Bulboaca, Anenii Noi (1955-1960), în 1960, se stabilește la Chișinău. Se angajează în funcția de bibliograf, apoi bibliograf superior la Biblioteca Republicană „N. K. Krupskaja” (actualmente Biblioteca Națională a Republicii Moldova).

Aici, alături de alți colegi, s-a implicat activ în procesul de organizare a unui serviciu de bibliografie națională, a unei colecții de documente referitoare la teritoriul dintre Prut și Nistru, fapt care a constituit un eveniment de seamă în viața bibliologică și informațională din anii '60. Împreună cu Vlad Chiriac, Mihai Cimpoi, Gheorghe Cincilei și alte personalități a fondat cenaclul „Miorița”, apreciat mult în epocă în rândurile elitei intelectuale și ale studențimii din Chișinău.

În 1965 semnează prima lucrare de proporții – un indice biobibliografic, ce oglindea activitatea literară și publicistică a 59 de scriitori moldoveni (ediția a doua, revăzută și completată, în 1969).

Din 1967 activează în cadrul Bibliotecii Științifice Centrale a Academiei de Științe a Moldovei. A deținut funcțiile de bibliograf principal (1967-1970), șef de sector la Secția de informare în domeniul științelor sociale a AȘM (1970-1977), apoi director al Bibliotecii Centrale a AȘM (1977-1985), bibliograf principal (1985-2000), bibliograf de categorie superioară la aceeași instituție (2000-2009), fiind preocupat de cercetarea științifică, bibliografie și bibliologie, elaborarea unor instrumente efective de informare.

Este semnatarul a peste 300 de publicații, fiind cunoscut drept „un cercetător cu certe calități de savant dotat, un cărturar de o elevată cultură, care s-a aplecat

aproape o jumătate de secol asupra unor pagini din literatura, istoria, cultura, ziaristica, economia timpului, studiind cu acuritate locul și rolul unor personalități, oameni de talent ai timpurilor trecute” (dr. Claudia Slutu-Grama).

A fost unul dintre primii cercetători ai presei periodice basarabene din anii 1918-1944, publicând lucrările: „Revista Viața Basarabiei, 1932-1944: Cercetări bibliografice și informative” (2002); „Revista „Arhivele Basarabiei, 1929-1938”: Studiu documentar-informativ (2006); „Pagini de istorie a presei periodice basarabene” (2010); „Revista „Din trecutul nostru” (1933-1939): cercetări bibliografice și informative” (2013); Revista „Basarabia economică” (1919-1940), în colaborare ș. a.

Este autorul volumelor: „Scriitorii Moldovei Sovietice: index biobibliografic” (1969); „Critica și știința literară în Moldova: Bibliografie, 1924-1995” (în colab., 6 fasc.); „Simion Cibotaru: Biobibliografie” (1989); „Mihail Dolgan: Biobibliografie” (1999); „Profesionalism, vocație, devotament: (Academicianul Haralambie Corbu la 70 de ani): Biobibliografie” (2000); „Academicianul Constantin Popovici: Savant. Scriitor. Publicist: Cercetări biobibliografice și informative” (2002); „Reflecții biblioteconomice și bibliografice” (2005); „Academicianul Nicolae Corlăteanu: biobibliografie” (2006); „Constantin Stere scriitorul, publicistul, politicianul, juristul, omul: biobibliografie- invitație la lecturi și investigații” (2011); „Cartea în vâltoarea vieții: (articole, studii, recenzii, schițe bibliografice, prezentări de carte)” (2012) ș. a.

A publicat articole pe diverse teme și probleme actuale, apărute în mai multe periodice ale vremii: „Cultura”; „Literatura și arta”; „Luminătorul”; „Știința”; „Revista de lingvistică și știință literară”; „Săptămîna”; „Magazin bibliologic”; „Gazeta bibliotecarului”; „BiblioPolis”; „BiblioScientia”; „Tyragetia” etc.

A colaborat la elaborarea „Calendarului Național”, unde a publicat mai multe texte despre personalități; a participat cu comunicări la diverse conferințe și simpozioane științifice naționale și internaționale.

Fiind dedicat muncii de cercetare bibliografică, a fost considerat de colegii de breaslă, scriitori și critici literari, drept „cel mai avizat bibliograf basarabean, care trudea cu entuziasm și devotament” (Mihai Cimpoi); „exeget al istoriei presei periodice de limbă română care radiografiază cele mai importante reviste basarabene” (Ion Varta); „modelul bibliografului ideal” (Ion Madan); „un constructor de labirinturi” (Alexe Rău) etc.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (2008) și deține titlul de Om Emerit al Republicii Moldova.

A se vedea și aricolele din „Calendar Național 2000”. – Chișinău, 1999. – P. 91-95; „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 75-76; „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 83-86; „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 126-128.

Bibliografie selectivă:

Constantin Stere : scriitorul, publicistul, politicianul, juristul, omul : Biobibliografi e-invitație la lecturi și investigații / alcăt. : Ion Șpac ; red. șt. : Haralambie Corbu ; ed. îngrijită de Aurelia Hanganu ; Acad. de Științe a Moldovei. – Chișinău : F.E.P. „Tipografia Centrală”, 2011. – 424 p.

***Critica și știința literară în Moldova (1971-1975)** / alcăt. : Ion Șpac. – Chișinău : Știința, 1976. – 284 p.

***Critica și știința literară în Moldova (1976-1980)** / alcătuitori: I. Șpac, L. Iațovscaia. – Chișinău : Știința, 1982. – 327 p.

***Critica și știința literară în Moldova (1981-1985)** / alcătuitori: I. Șpac, L. Iațovscaia. – Chișinău : Știința, 1988. – 327 p.

***Critica și știința literară în Moldova (1981-1985)** / alcătuitori: I. Șpac, L. Iațovscaia. – Chișinău : Știința, 1989. – 519 p.

Șpac, Ion. Academicianul Constantin Popovici. Savant, scriitor, publicist / Ion Șpac. – Chișinău : [S.n.], 2010. – 308 p.

Șpac, Ion. Cartea în vâltoarea vieții : (Articole, studii, recenzii, schițe bibliografice, prezentări de carte) / Ion Șpac. – Chișinău, 2012. – 463 p.

Șpac, Ion. Critica și știința literară în Moldova (1991-1995) : Index bibliografic / Ion Șpac. – Chișinău : [S.n.], 2010. – 353 p.

Șpac, Ion. Revista „Din trecutul nostru” (1933-1939) : Cercetări bibliografice și informative / Ion Șpac ; coord. șt. : Aurelia Hanganu ; red. bibliogr. : Diana Rotaru. Chișinău : [S. n.], 2013. – 216 p.

Șpac, Ion. Mihail Dolgan : Biobibliografie / Ion Șpac. – Chișinău : Universitatea de Stat din Moldova, 1999. – 158 p.

Șpac, Ion. Pagini de istorie a presei periodice basarabene / Ion Șpac. – Chișinău, 2010. – 236 p.

Șpac, Ion. Reflecții biblioteconomice și bibliografice / Ion Șpac. – Chișinău : BNRM., 2005. – 287 p.

Șpac, Ion. Revista „Arhivele Basarabiei” : (1929-1938) : studiu documentar-informativ / Ion Șpac. – Chișinău : Bons Offices, 2006. – 256 p.

Șpac, Ion. Revista „Basarabia economică” (1919-1940) : cercetare bibliografică / Ion Șpac, Silvia Ghinculov (coord.) ; Bibl. Șt. ASEM ; Bibl. Șt. Centrală „Andrei Lupan” AȘM. – Chișinău : [S. n.], 2015. – 191 p. ; [Resursă electronică]. – URL : <http://lib.ase.md/wp-content/uploads/publicatii/bs.pdf> (accesat : 19.08.2019).

Șpac, Ion. Revista „Din trecutul nostru”: (1933-1939) : Cercetări bibliografice și informative / Ion Șpac ; coord. șt. : Aurelia Hanganu. – Chișinău, 2013. – 216 p.

Șpac, Ion. „Viața Basarabiei”: 1932-1944 : Cercetări bibliografice și informative / Ion Șpac. – Chișinău : Pontos, 2002. – 328 p.

***Șpac, Ion.** Unele aspecte ale bibliografiei literare moldovenești / Ion Șpac ; sub red. lui Ion Madan. – Chișinău : Știința, 1990. – 104 p.

Șpac, Ion. Aportul bibliografic al Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu” // BiblioPolis. – 2002. – Nr 3. – P. 49-51.

Șpac, Ion. Ecouri bibliografice sau biblioteci științifice cu statut de instituție științifică : [rec. la „Catalogul publicațiilor elaborate de bibliotecile aca demice, universitare și specializate din Republica Moldova”, Bălți, 2008, 235 p.] / Ion Șpac // BiblioPolis. – 2009. – Nr 2. – P. 78-92.

Șpac, Ion. Investigator al procesului literar : [Minail Dolgan, cercetător literar – 60 de ani de la naștere] / Ion Șpac // Moldova suverană. – 1999. – 6 febr. – P. 6.

Șpac, Ion. Literatură critică, istorie literară și publicistică scriitoarească în presa periodică : [în rev. „Școala basarabească”] / Ion Șpac // Revista de lingvistică și știință literară. – 1998. – Nr 1. – P. 101-104, Nr 2. – P. 106-114.

Șpac, Ion. Preoți-poeți la „Luminătorul” / Ion Șpac // Luminătorul. – 1998. – Nr 1. – P. 19-26.

Șpac, Ion. Presa basarabească : schițe de proiect pentru elaborarea surselor informative / Ion Șpac // BiblioPolis. – 2003. – Nr 2. – P. 38-39.

Șpac, Ion. Revista „Arhivele Basarabiei” (1929-1938) : aspecte social-economice / Ion Șpac // Tyragetia : Anuar. – 2002. – P. 225-232.

Șpac, Ion. Ucraineanul care l-a popularizat pe Eminescu printre moldoveni [istoricul literar Constantin Popovici, 75 de ani de la naștere] / Ion Șpac // Săptămîna. – 1999. – 28 mai. – P. 16-17.

Șpac, Ion. Vocația de bibliograf [bibliograful Vera Mirgorodski, 70 de ani de la naștere] / Ion Șpac // Magazin bibliologic. – 2002. – Nr 1. – P. 82-91.

Madan, Ion. Poezia muncii bibliografice : (Ion Șpac la 70 de ani) / Ion Madan. – Chișinău : Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 2000. – 74 p. – (Colecția „Bibliologica”. Bibliologi basarabeni).

Chiriac, Vlad. Ion Șpac în ambianța impetuoasă a cărții / Vlad Chiriac // Săptămîna : Revistă social-politică. – 2005. – 25 mar. – P. 12, 13.

Grossu, Silvia. Ion Șpac în circuitul neuitării / Silvia Grossu // Destin românesc = Romanian destiny. – 2018. – Nr 3/4. – P. 288-289.

Hanganu, Aurelia. Între tradiție și inovare. Bibliograful Ion Șpac la 80 de ani / Aurelia Hanganu // Akademos. – 2010. – Nr 2 (17). – P. 122 ; [Resursă electronică]. – URL : [https:// ibn.idsi.md/sites/default/files/ imag_fi](https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_fi)

le/Intre%20traditie%20 si%20inovare%20Ion%20 Spac%2080%20de%20ani.pdf (accesat : 19.08.2019).

Ion Șpac [Resursă electronică] // http://www.asm.md/?go=noutati_detalii&n=8502&m=10&new_language=0 (accesat : 19.08.2019).

Matvei, Valeria. Ion Șpac, cercetătorul afl at în robia – și grea, și dulce – a bibliologiei... / Valeria Matvei // BiblioPolis. – 2015. – Nr 1. – P. 149-151.

Moraru, Anton. Contribuții remarcabile la știința bibliografică : [Ion Șpac, filolog, bibliolog, publicist, cercet. șt.] / Anton Moraru, Ludmila Chiciuc // Literatura și arta. – 2010. – 11 mar. – P. 6.

Prisăcaru, V[lad]. Un aproape absolut necesar : [Ion Șpac] / V. Prisăcaru // BiblioPolis. – 2005. – Nr 1. – P. 43-44.

Slutu-Grama, Claudia. Un bibliolog, publicist și cercetător științific : [Ion Șpac] / Claudia Slutu-Grama, Raisa Vasilache // Literatura și arta. – 2018. – 10 mai. – P. 8.

Vieru-Ișaeu, Maria. Ion Șpac, bibliograful ideal [Resursă electronică] / Maria Vieru-Ișaeu // http://www.jc.md/ion-spac_bibliograful-ideal/ (accesat : 19.08.2019).